

Un projecte de conservació de les dades etnogràfiques

Lluís Mallart Guimerà

La documentació que Lluís Mallart aplegà al llarg dels anys sobre la cultura evuzok ha propiciat que s'hagi creat el Fons Lluís Mallart Guimerà. Documents Evuzok a la secció "arxius" de la biblioteca Éric de Dampierre del Laboratoire d'Ethnologie et Sociologie Comparative (CNRS-Paris X), la qual cosa permetrà l'accés a aquest gran fons material; Lluís Mallart presenta en aquest text una petita guia de la tasca d'organització d'aquests materials que duu a hores d'ara.

The documentation of Evuzok culture collected through the years by Lluís Mallart has led to the creation of the "Fons Lluís Mallart Guimerà. Documents Evuzok" in the archival section of the Bibliothèque Éric de Dampierre del Laboratoire d'ethnologie et sociologie comparative (CNRS-Paris X). This will allow an enormous collection to be consulted; Lluís Mallart presents in this text a short guide to his current task of organizing these materials.

De vegades penso que en les tesis de doctorat en antropologia, els candidats haurien de presentar en annex una còpia dels documents etnogràfics originals (orals i visuals) que constitueixen la *materia ex qua* han elaborat les descripcions, anàlisis i interpretacions del seu treball de recerca.¹ Aquests materials haurien de quedar-se en els arxius de la universitat per tal que poguessin ser consultats per tots els estudiosos o per totes aquelles persones que volguessin verificar les dades i si fos necessari proposar altres interpretacions. Només així els etnògrafs podríem aportar una mica de fiabilitat a les nostres recerques sobre el terreny i d'aquesta manera, en donar peu a la confrontació, contribuiríem a fer avançar la nostra disciplina. Avui, amb el desenvolupament de les noves tecnologies, aquest suggeriment esdevé fàcil i econòmic. M'estic referint sobretot a aquells documents obtinguts al fil de les nostres enquestes sobre el terreny i que han estat gravats, fotografiats o filmats. Potser podríem dir que aquestes dades no pertanyen del tot a l'etnògraf. Però tampoc hem de pensar com alguns ho han volgut fer creure una mica demagògicament que aquestes paraules i imatges son sempre "images et paroles volées". No ho són si les hem obtingut com una *confidència* que és aquell marc en el qual s'ha de produir qualsevol acte etnogràfic perquè deontològicament sigui acceptable. En tot cas el meu suggeriment seria una manera de posar a la disposició de la comunitat científica uns documents que potser mai han estat ben bé personals.

Traducció: Susan M. DiGiacomo. Fundació Sant Joan de Déu, Barcelona i Universitat de Massachusetts (EUA)

Sobre la forma d'adquirir aquests documents, cal dir que les coses han canviat molt.

En el meu temps, en aquell nostre mal anomenat² "treball de camp", les tècniques etnogràfiques eren molt elementals. Un bloc de notes, més aviat petit i un llapis per anar anotant tot allò que hom creia pertinent (observacions, dites, resum de converses...). Pel que a mi respecta, ho feia quan les circumstàncies m'ho permetien o ho trobava adient, que no era sempre. Després, a casa, en la clariana d'Aseng-Bede, solia passar-les "en net" fins i tot a màquina utilitzant les fulles d'aquells arxivadors de tapes verdes i plastificades de la marca "multifilm" que es convertiren en els meus fitxers (doc 1). D'aquests fulls verges vaig fer-ne imprimir uns quants centenars amb unes ratlles vermelles horitzontals per anotar-hi a sobre les transcripcions i a sota les traduccions mot a mot de les cintes magnetofòniques gravades (doc 2-mot a mot).

Amb el mateix tipus de fulls vaig fer-ne imprimir també un altre model amb una sèrie d'entrades escrites en llengua ewondo relacionades amb temes botànics (doc 3 recto; doc 3-verso). A la pràctica, aquestes últimes no em resultaren del tot útils. No sempre vaig utilitzar-les seguint les pautes impreses, però sí per encapçalar el seguit de fitxes sobre una mateixa planta i assenyalar altres dades i referències. Pot ser interessant conèixer les raons d'aquest petit fracàs. La fitxa volia recollir per a cada planta una sèrie de dades sobre les seves característiques i utilitzacions (te-

rapèutiques, culinàries...) que hauria hagut de subratllar o no, segons cada planta. Implícitament aquest model de fitxa s'inspirava en aquella metodologia a base de qüestionaris emprada en les enquestes tradicionals. Ben aviat vaig adonar-me que els camins (tècniques) per consignar si tal planta era un arbre o una herba, alta o baixa, dolça o amarga i si s'emprava en el camp de la medicina o del ritual de tal manera o de tal altra, havien de ser uns altres. Aquella forma esquemàtica d'obtenir la informació no em semblava correcta.

No em va costar gaire comprendre que per obtenir una bona informació em calia "fitxar" les converses que mantenía amb els meus informadors, retenint sobretot aquells punts que em semblaven més importants i fer-ho amb la llengua pròpia dels ewuzoks. Així ben aviat aquells multifilms s'ompliren de fulls verges que portaven enganxades les planes de les llibretes amb les quals anotava l'essen-

Estada a la casa de Mba Owona, el medecinaire de La Dansa als Esperits. Copiant el registre de la seva «Clínica Tradicional» (cf. La Dansa als Esperits)

1. I potser també tots els doctors en publicar els seus treballs de recerca...

2. Un terme que hauríem d'eliminar com a mínim per evitar confusions. Fa alguns anys, un periodista que es veu que havia llegit en algun lloc que havia fet "molt treball de camp", va escriure en el seu article que "només calia mirar les meves mans per veure que realment era un home que havia treballat molt al camp ..."

Medicaments acabats de preparar: ritu tsoo (1968).

cial de les converses que mantenia amb els evuzoks (doc 4 .recto i doc 5-verso). Aquestes llibretes no eren res més que aquells blocs anomenats *duplicata* que utilitzaven els comerciants per fer els albarans: darrere de cada plana quadriculada n'hi havia una altra sense quadricular que era de paper carbó de tal manera que quan escrivies una plana, en tenies automàticament una còpia. Aquest "invent" –que no es troba en cap manual del bon etnògraf– em permetia obtenir una còpia de totes les notes, guardar-les per separat i enviar-les a Barcelona o a París per dos camins diferents... Era una mesura de seguretat. De totes maneres també cal dir que moltes vegades havia de conformar-me a escriure les meves notes en les llibretes que podia adquirir a algun comerciant ambulat. La llibreria més propera la tenia a 200 quilòmetres.

La tècnica etnogràfica de la gravació en cintes magnetofòniques va tenir les seves complicacions. L'any

1961, quan per primera vegada vaig anar al Camerun els magnetòfons encara no estaven a l'abast de tothom, ni molt menys. Al Tècnic Eulàlia havia tingut un company que tenia una gran afecció a tot el que feia referència al món de la ràdio fins al punt que s'havia instal·lat una ràdio de galena a dins del seu pupitre... D'aquesta afecció va fer-ne un ofici i quan ja feia una colla d'anys que ens havíem perdut de vista vaig assabentar-me que a la plaça Borràs o pels seus voltants havia creat una fabriqueta de ràdios i de magnetòfons. Vaig anar-lo a veure. En dir-li que anava a l'Àfrica em va regalar un magnetòfon que ara podria figurar ben bé en algun museu sobre la matèria. Funcionava amb electricitat. A Kribi vaig fer-lo servir una mica, però molt poc ja que l'electricitat no arribava ni molt menys a tota la ciutat. Quan vaig anar-me'n a Nsola, al tros de selva on vivien els evuzoks, vaig regalar-lo a no sé qui. Era l'any 1963.

Al cap d'un temps d'estar a Nsola algú va enviar-me de Barcelona un magnetòfon petit de fabricació italiana, marca Geloso, que funcionava amb piles i cintes rodones de 5 o 7 cm de diàmetre. Amb ell vaig fer les primeres gravacions. No era cap meravella però funcionava i em va ajudar molt en les meves primeres tasques d'etnògraf. De totes maneres cal dir que em creava alguns problemes. Quan tenia piles, no tenia cintes i quan tenia ambdues coses potser em trobava lluny de casa, sense el magnetòfon. És allò de les ocasions perdudes, però també de les ocasions "consentides" ja que l'etnògraf que jo era no sem-

pre creia convenient anar pel món amb aquest aparell a la mà. La manca de cintes sobretot va fer que hagués de racionar-les. Em venien de Barcelona. Més d'una vegada vaig esborrar el que hi havia gravat per a gravar-hi quelcom que em semblava més interessant... Sincerament cal que digui que em sap greu de no haver disposat de més material o d'un material més apropiat per facilitar la meua tasca d'etnògraf. Els etnògrafs d'avui ho tenen realment fàcil, almenys en aquest aspecte.

Després van inventar-se les cassettes. L'any 1968 un amic va copiar-me les cintes rodones en cassetts.

Malgrat aquestes dificultats tècniques vaig anar conservant un nombre prou importat de gravacions sobre temes molt diferents: converses sobre moltes matèries: etnobotànica, etnomedicina, religió, màgia, parentesc..., la majoria mantingudes amb la llengua dels meus interlocutors; contes, faules, cantafauls, epopeies, mites, proverbis, divises... i altres temes relacionats amb la literatura oral; ritus; cants, danses, etc.

Les gravacions més antigues tenen 40 anys. Algunes començaven a fer-se malbé. El dia que agafava una cinta i constatava que no em funcionava bé, el disgust era fort. Va ser així com va néixer la idea de trobar una solució. Vaig saber que amb les noves tecnologies era possible. Vaig demanar suport tècnic i econòmic a algunes institucions de casa nostra sense cap resultat positiu: no entrava dintre de les seves respectives prioritats. Vaig espavi-

Pàgines del quadern de camp de Lluís Mallart.

ASEN de [B. V. unat]

14 05 → A-06:048

2

noyen - no

Asei de aisi ebébig ele togi san ayob

abui. Mekie moe meui aisi ugaugo

Afumu a ukuk. Abele meui abui

to a ui a ni ete to ui a yob. Abele

abui ui ukem. Abele meui abui

[meui meui meui meui meui meui]

Eyoi abik udi Keleni aisi abok

meui meui meui meui meui meui

abui a Kelo kei meui abui (de

meui) to meui meui a gan

kei ete ete (5 lita). Meui meui

meui meui ake to ayel. Meui

Mekie moe meui aufeife (glissant)

Bibab me ui a kei, ~~to~~ ~~to~~ ~~to~~

meui Bibab Bibab me ui a kei na

bi kolofo bi asei (glissant)

14 10 → A-06: 049

10 Aisi abui meui:

2

10 meui meui + meui meui (de aisi aisi aisi)

(de aisi)

10 Eyoi meui meui aisei me ui meui

me ui aisei eyoi to beui meui

me ui aisei, me ui meui ake me ui

10 meui meui, eyoi to bi beui meui

meui meui (me ui aisei aisei de

eyoi) beui me ui aisei me ui

(me ui), eyoi to me ui aisei me ui,

me ui me ui

Asei aisi meui meui abui

me ui aisei me ui meui meui aisei

me ui me ui [me ui me ui me ui]

de aisei me ui me ui aisei me ui

me ui me ui me ui me ui me ui

[me ui me ui me ui me ui me ui]

10 Meui Asei aisei me ui me ui me ui

me ui me ui, eyoi me ui me ui

in CD - A-05:110

NOM: **ALOMBA** NS: **Mytragyna macrophylla** E: **Rubiaceae**

1 ele	2 elok	3 kie	4 ebeb	5 ofona	6 nsonnan	7 nton	8 nkan
9 ebuma	10	11	12	13	14	15	16 Lab. 14

Description Bell des espèces	Unité	
	remèdes	autres
NUM: obe - mben - onè abui nkus - añaï	1 <i>Mimosa</i> 2 <i>okou natus</i> 3 <i>Mimosa natus</i> 4 <i>okou natus</i> 5 <i>okou natus</i> 6 <i>okou natus</i>	Nourriture: - <i>okou natus</i> - <i>okou natus</i> - <i>okou natus</i>
ZAM: soñ ; <i>ayor</i>		
NTIE: man - mod		
NYO: mfumu - boe - avin - kwem - zoñ		
ANÈ: ngul - ntegan - roze e - mfan e. ngal e. - nnom e. - mbemba e. - mbe e.	Ensemble avec: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	

abui mezen:

Els ensenyo alguns CD que portava. Al cap d'uns dies, de retorn a Olot, em telefonen des de la biblioteca de la universitat de París X. Després d'una breu conversa sobre el tema, em proposen crear un "Fonds Lluís Mallart Guimerà. Documents Evuzok" a la secció "arxius" de la biblioteca Éric de Dampierre del *Laboratoire d'ethnologie et sociologie comparative* (CNRS-Paris X). Per a facilitar-me la tasca m'envien un ordinador nou i un escàner. No és cap fortuna, però sí un gest. L'escàner em servirà per escanejar tots els documents escrits (transcripcions de cintes, traduccions, blocs de notes, fitxers...) i digitalitzar-los, perquè quedin gravats sobre CD. El projecte consisteix a fer que a través d'Internet aquests arxius puguin ser consultats com poden ser-ho els arxius d'altres antropòlegs.

suite: in CD - A-05:111

	Observations
Biyoo - bibuma - biwas - akemende - maki manya	
mesulug - ososon - kam	
ZOM: afub - afan - dzal - nsen - ntsag oaoe - ekadago mekuf kata.	
PULAN: = OL. ACORDE (rite So: ndgou)	
cf. OOSION TECHNOL: <i>okou natus</i> (p. 11) : udubi	
4 " " : <i>okou natus</i> : decoum (p. 11)	
6 " " : <i>okou natus</i> (p. 11)	

Tsala, 1978: p. 44, 45
- *okou natus* (p. 44)
- *okou natus* (p. 45)

3.1.3: *okou natus*: decoum (p. 11) < *okou natus*
3.2.1: *okou natus*: *okou natus* < *okou natus*
4.5.1: *okou natus*: *okou natus* < *okou natus*

Fitxes de treball de camp emprades per Lluís Mallart.

lar-me. Amb una mica més de memòria al meu ordinador, un parell de programes *ad hoc* i unes hores de classe vaig aprendre a digitalitzar les meves cintes magnetofòniques i a gravar-les sobre CD.

Vaig a París per participar en un seminari. Explico a alguns dels meus col·legues el que estava fent.

Actualment ja tinc enllestits 59 CD de la sèrie 1 (converses) ; 31 CD de la sèrie 2 (literatura oral) ; i 12 CD de la sèrie 3 (celebracions rituals). I ara per variar una mica he començat a escanejar els documents escrits (*data*). L'índex de tots aquests documents està fet. Acabar-lo és una qüestió de temps i una mica de paciència. Potser no és una feina massa creativa. Sigui el que sigui, el considero com un acte de respecte a la paraula que els nostres informadors ens van transmetre. El lector em permetrà que presenti a continuació alguns exemples de les caràtules que acompanyaran cada CD. L'índex complet d'aquestes caràtules quedarà en els arxius de la *Revista d'Ethnologia de Catalunya*.

A. Exemples CD-audio

SERIE 1. ENTRETIENS et RECITS

1.1. ENTRETIENS AVEC NKOA EBOGO ETIENNE, NGENGA; EVUZOK DE NKOLMBOG

CD-ROM 1.1.1. DE LA SORCELLERIE ET LE CORPS HUMAIN

Mmimië enë ngongol mod.

L'homme sans evu et ses malheurs...

Eyòf te manòf bile ai bilòg...

Remèdes, les agissements des hommes de la nuit et la transmission de l'evu....

Bod bè mgbèl batoban ai alu...

Les rencontres des hommes de la nuit...

Bètada bè okoba...

Récit sur les origines mythiques de l'evu....

Nyol mod... (I)

Récit sur le corps de l'homme

Nyol mod... (II)

Récit sur le corps de l'homme (suite)

Source : cassettes 12 A et 36 B

Mission : période 1963-68

Transcription et traduction : in dossier n° 14

CD-ROM 1.1.2. LES EVUZOK ET LEURS ORIGINES

01. Le mythe d'origine sur le passage de la Sanaga et la percée de l'arbre *adjab* [29.14]

Source : cassette 38 A

Mission : 1963-1969

Transcription et traduction : in dossier n° 24

CD-ROM 1.1.3. L'AKYAE ET AUTRES THEMES EN RAPPORT AVEC LA SORCELLERIE (morceaux sauvés d'une bande en mauvais état)

Akiae : traitements, sacrifices... [17.46]

Différents *akiae* [14.03]

Accouchement [11.40]

Akiae [11.40]

Source : cassettes 21, 27 (?) et 37

Mission : période 1963-68

Transcription et traduction : in cahier n° 30 pp. 506-528

ENTRETIENS AVEC OMGBA MBARGA PAUL, NGËjGA; EVUZOK DE MINSOLA

CD-ROM 1.2.1.

RECIT SUR SA DOUBLE INITIATION AUX FONCTIONS DE NGËjGA;

A. Initiation par héritage

01. L'élection

02. Les premières médecines

03. Apprentissage du rituel *edu osoe*

04. La médecine mâle

05. Extractions dentaires

06. L'affection hépatique infantile *tsid emina*

07. Les vers de la nuit et les blessures de l'*evu*

08. L'*akyaè* ou pacte avec l'*evu*

09. La transmission du pouvoir de soigner.

B. Initiation par contrat

10. Une deuxième initiation

11. La rencontre avec Anyu-Vodo, le nouveau maître.

12. Apprentissage et initiation.

Apprentissage et initiation (suite)

Le traitement de la maladie *asomena*

15. Fin de l'initiation.

Source : cassettes 31 A et B et 32 A

Mission : période 1963-69

Transcription et traduction : in cahier n° 26 : pp. 110-156 et n° 27 : pp. 222-246

..... /

B. Exemples CD-data

SERIE A

Caractéristiques

Source : dossiers plastifiés « multifilm » couleur noire-verdâtre ; taille 19 x 24 ; taille fiches : 15 x 21,5 ; numérotés avec pastille rouge du n° 1 au 24

Nombre de pages ou de fiches : 5.157

ff. : fichiers

CD-ROM : Série A : 01

Ethnomédecine

Source : dossier 01

Organisé suivant les noms de maladies + description des maladies + recettes de guérison + texte ewondo + traduction + nom informateur + lignage d'origine

Nombre de pages ou fichiers (ff.) : 262

MALADIES DES FEMMES

ménorrhée : *eyòf mininga adibi ekug* : ff. 001-002
ménopause : *ndibi* : ff. 003-005
ménorragie : *nge meki mekui abui* : ff. 006-011
pertes blanches : *mendib* : ff. 012-014
hydramnios : *edib* : ff. 015-030
maternités rapprochées : *anyos* : ff. 031-035
aménorrhée : *azog (suli ngon)* : ff. 036-039
edzawos : ff. 040-047
seins : *nge mebe mene abe* : ff. 048-065

MALADIES DITES « FULU »

classification : f. 066
description : ff. 067-069
fulu de la poitrine (*fulu nkug*) : ff. 070-086
fulu l'enfant ressemble à l'antilope *odzoe* : ff. 087-088
épilepsie : ff. *kanda* : ff. 089-090
paludisme + crises convulsives : *koe ebem* : ff. 091-094
dyspnée l'enfant ressemble à l'oiseau *ekukui* : ff. 095-106
coqueluche l'enfant ressemble au singe *osok* : ff. 107-110
otite l'enfant ressemble à la moelle des os : *nsòmi* : ff. 111-118
l'enfant ressemble à la glu : *mon avu nkam* : ff. 119-124
affection hépatique : *ebem emina* : ff. 125-127
conjonctivite : *bibolo* : ff. 128-129
l'enfant ressemble à quelque chose : *mon avu dzom* : ff. 130-134
l'enfant ressemble à la plante *ngom* : *avu ngom eyon mon aki mebe* : ff. 135-136

MALADIES ATTRIBUEES AUX VERS

classification et descriptions : ff. 37-146
filiaire de l'œil : *minnak mi mis* : ff. 147-151
filiaire du corps : *minnak mi nyol* : ff. 152-163
vers du corps : *minson mi nyol* : f. 164
vers intestinaux : *minson mi abum* : ff. 166-167
simples vers : *zeze minsòf* : ff. 165, 168-173. 176-177
vers intestinaux chez les enfants : *minsòf mi abum* ff. 174-175, 178-179
hernie : *nsòf oyof* : ff. 180-185
ver du bas ventre (cycle menstruel) : *nsòf abum a si* : ff. 186-196
blennorragie : *nsòf menyolog* : ff. 197-210
blennorragie avec pus : *nsof menyolog mevin* ff. 211-213

blennorragie chronique : *mbamba* : ff. 216-218
urticaire : *nsòf nyo* : ff. 219-223
le ver dit mille-pattes : *nsòf ngoan* : ff. 224-229
pneumonia : *nsòf asomena* : ff. 230-236
aciatique : *nsòf nne* : ff. 237-241
coliques intestinaux : ff. *bilòg* 242-261
lumbago : *nsòf kul mvus* : f. 262

CD-ROM : Série A : 02

Ethnomédecine

Source : dossier 02

Organisé suivant les noms de maladies + description des maladies + recettes de guérison + texte ewondo + traduction + nom informateur + lignage d'origine
Nombre de pages ou fichiers (ff.) : 185

MALADIES DU FOIE ET DE LA RATE

Notes sur les maladies du foie et de l'intestin : ff. 001-002
splénomégalie infantile : *ebem* : ff. 003-023
classes de *tsit* : ff. 024-025
splénomégalie adultes : *zeze tsit* : ff. 026-036
splénomégalie infantile et adultes : ff. 037-041
affections hépatiques : *tsit mbo nnom eseg* : ff. 042-062
tsit mbo nnom et *mbo ngal* : ff. 063
eseg mendib : ff. 064-066
jaunisse : *zof* : ff. 067-080
affections hépatiques et spléniques adultes et enfants 081-086:
spasmes uterus : *eyome* : ff. 087-090
tsit abum : ff. 091-092
paludisme : *tsid meki* : ff. 093

2. MALADIES RESPIRATOIRES

« la toux male » : *ekoe fam* : ff. 094-095
références descriptives et classificatoires : ff. 096-098
toux : *ekoe* : ff. 099-114
rhume de cerveau : *mboma* : ff. 115-116
étternuements : *tsetse* : ff. 117-119
« la toux du poisson » : *ekoe kos* : ff. 120
affections poitrinaires : *nkug* : ff. 121-124
bronchite : ff. *sugubikum* 125-128

3. MALADIES DU CŒUR

références descriptives et classificatoires : ff. 129
affections cardiaques : *nnem* : ff. 130-138
lorsqu'on a un mauvais cœur (folie) : ff. 139-140

4. DIARRHÉE

diarrhée : *ntui* : ff. 141-159

dysenterie : *ntui meki* : ff. 160-168

5. MALADIES DITES « ETON »

références descriptives et classificatoires : ff. 169-170

eton anal : ff. 171-180

eton de la poitrine : ff. 181

6. MAL DE TÊTE

simple mal de tête : *zeze nlo* : ff. 182-185

CD-ROM : Série A : 03

Ethnomédecine

Source : dossier 03

Organisé suivant les noms de maladies + description des maladies + recettes de guérison + texte ewondo + traduction + nom informateur + lignage d'origine

Nombre de pages ou fichiers /ff.) : 293

1 pochette

1. MALADIES DE LA PEAU (au sens très large)

index : ff. 001-002

pian : *mebada* : ff. 003-006

mebada + : *okpam* : ff. 007

pian : *mebada* : ff. 008

etitia panaris profond : ff. 009

gale : *mintsaf* : ff. 010

gale d'eau : *mesulug* : ff. 011-012

olada rubéole : ff. notes nosographiques : ff. 013

mesulug et *mintsan* : notes nosographiques : ff. 014

olada rubéole (suite) : ff. 015-018

zam lèpre : ff. 019-024

salmanda dermatose : ff. 025-028

onyaf ère de la cornée : ff. 029-032

dzod furoncle : ff. 033

ngè mongo ayon abui : les pleurs de l'enfant : ff. 034

dzod furoncle (suite) : ff. 035-038

ekel furonclém abcès : ff. 039

etitia panaris profond : ff. 040 (cf. aussi supra 009)

mevef blessures : ff. 041-047

metsas ou *metseta* infection buccale chez un nourrisson : ff. 048-052

elaf yasoe mod hémorroïdes : ff. 053-054

brûlures : ff. 055

miezok chéphalé : ff. 056-059

2. SYPHILIS

syphilis : ff. *kòdò nkem* 060-066

3. AUTRES MALADIES

coliques intestinaux chez un nourrisson : ff.

okakada : ff. 067-078

mal à la gorge : *engof* : ff. 079

mal aux dents : *mesof* : ff. 080-082

rhumatisme : *akaf* : ff. 083-087

mal au dos : *mvus* : ff. 088-096

délire fébrile : *odag* : ff. 097-101

impuissance : *eyel* : ff. 102-109

fontanelle : *ndaba* : ff. 110-112

migraine : *zeyaf* : ff. 113-115

saignement du nez : *ngomeki* : ff. 116

bégayement : *ekegebe* : ff. 117-118

surdité : *ndog* : ff. 119

morsures serpent : 120-123 (preventif) 124-127

vomissements : *mod ayo* : ff. 128-129

actes sexuels précoces : *sunefa* : ff. 130

fractures : *mbugi* : ff. 131-137

4. PRATIQUES OBSTÉTRICALES

notes sur l'accouchement chez les Beti d'après le Dr. Aujoulat : ff. 138-147

notes sur la fécondation d'après Ombolo (*Sexualité...* 223) : ff. 148-150

fécondation et cycle lunaire : ff. 151-158

phases de la grossesse : ff. 159-161

biaf nkogolo pour calmer les douleurs de

l'accouchement : ff. 162-164

fausses-couches : f. 165

accouchement : ff. 166-172

accouchement dystocique : *mininga abie zuli* : ff. 173-174

premiers soins : ff. 175-182

cordons ombilical : ff. 183-189

allaitement : ff. 190-191

sevrage : ff. 192-193

pelvis obtecta : *nlad* : ff. 194-201

pour faire marcher l'enfant : *biaf dulu mongo* : f. 202

MANUSCRIT de recettes de guérison de Ntzama Vincent – Atog-Boga (Kamelon) transcription et traduction mot à mot : ff. 203-248

LISTE des plantes mentionnées dans le manuscrit : ff. 249-251

LEXIQUES sur le corps humain : ff. 252-266

Pochette : quelques notes : ff. 267-281